



Stowarzyszenie Gmin
i Powiatów Małopolski



Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych



Federacja Regionalnych
Związków Gmin i Powiatów RP

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA SAMORZĄDÓW LOKALNYCH W MAŁOPOLSCE

**Analiza przeprowadzona przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski
oraz Federację Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP**

Latem 2013 r. Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski wraz z Federacją Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP latem 2013 r. przeprowadziły badanie ankietowe wśród małopolskich samorządów lokalnych, które miało na celu analizę stanu obecnego współpracy międzynarodowej gmin oraz identyfikację potrzeb JST w zakresie rozwoju tej współpracy. Badanie to było elementem projektu pt. Akademia Samorządowej Współpracy Międzynarodowej – Oddolna dyplomacja ekonomiczna. Diagnoza potrzeb – Zalecenia – Szkolenia – Dobre praktyki współfinansowanego ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach zadania Wsparcie obywatelskiego i samorządowego wymiaru polskiej polityki zagranicznej 2013”.

Ankieta, podobnie jak i pozostałe działania zaproponowane w ramach projektu, m.in. specjalistyczne szkolenia dla pracowników JST, spotkała się z szerokim odzewem ze strony małopolskich samorządów. W grupie 89 respondentów biorących udział w badaniu udało się odzwierciedlić proporcjonalność reprezentacji gmin wiejskich, miejskich i miejsko-wiejskich województwa małopolskiego. **W ankiecie wzięło udział 9 gmin miejskich (10%), 22 gminy miejsko-wiejskie (25%) oraz 58 gmin wiejskich (65%).** Wyniki badania opracowane zostały w formie raportu, z którego pełną treścią można zapoznać się na stronie internetowej Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski:

<http://www.sgpm.krakow.pl/newsysn/UserFiles/File/2013-11-13-raport.pdf>

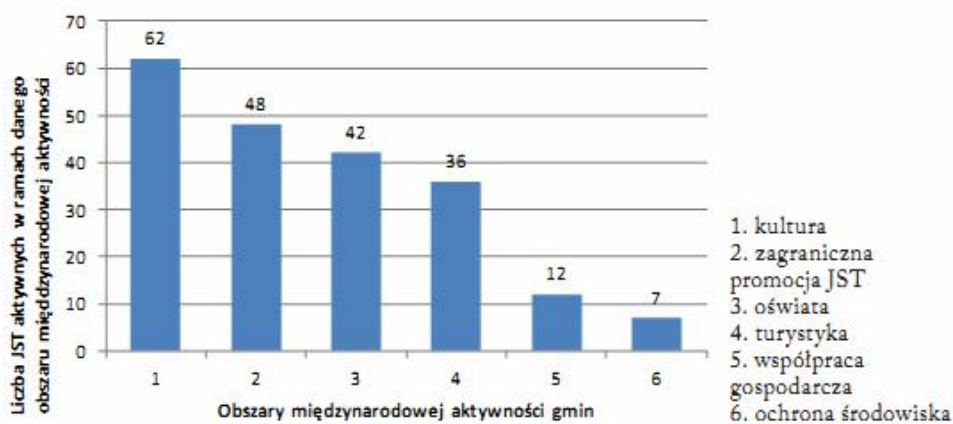
Przeprowadzone badania pokazały, że żadna spośród badanych gmin nie posiada odrębnego dokumentu strategicznego dotyczącego kontaktów międzynarodowych, aż 81% gmin nie posiada zapisów dotyczących współpracy międzynarodowej w żadnych dokumentach strategicznych. W przypadku 18% gmin zapisy dotyczące kontaktów międzynarodowych JST znajdują się w dokumentach strategicznych gminy o charakterze ogólnym, tj. strategii lub planie rozwoju gminy. W świetle tego deficytu w zakresie planowania współpracy międzynarodowej oraz podkreślanego przez gminy niedostatku wyspecjalizowanej kadry oraz funduszy na rozwój współpracy międzynarodowej, jako pozytyw należy przyjąć fakt, że tylko 11% JST stwierdziła, że nie prowadziła żadnych działań nakierowanych na kooperację z podmiotami z innych krajów.

Wśród form aktywności na forum międzynarodowym, które gminy realizowała w ciągu ostatnich 3 lat, na pierwszych dziesięciu pozycjach znalazły się kolejno:

- 1) Oficjalne wizyty przedstawicieli władz i instytucji lokalnych
- 2) Wymiany mieszkańców, wymiany młodzieżowe

- 3) Sformalizowane stałe partnerstwo JST (na podstawie umowy lub listu intencyjnego, np. miasto/gmina partnerska, miasta bliźniacze)
- 4) Partnerstwo projektowe
- 5) Wspólne przedsięwzięcia kulturalne (np. festiwale)
- 6) Wizyty studyjne
- 7) Współpraca jednostek organizacyjnych gminy
- 8) Nieformalna stała/cykliczna współpraca (nie poparta umową lub listem intencyjnym)
- 9) Obcojęzyczna wersja www
- 10) Pomoc charytatywna i humanitarna.

Obszar obecnej aktywności zagranicznej badanych gmin to przede wszystkim dziedzina kultury. Prowadzenie działań na tym polu deklaruje **70% JST**. Na kolejnych miejscach wskazane zostały: **działalność na rzecz zagranicznej promocji JST (54% badanych JST)** oraz **oświata (46%)**. Aktywność zagraniczną w obszarze turystyki wykazuje **40% gmin**, a w sferze ochrony środowiska – **8%**. **13% gmin potwierdza aktywność na polu współpracy gospodarczej.**

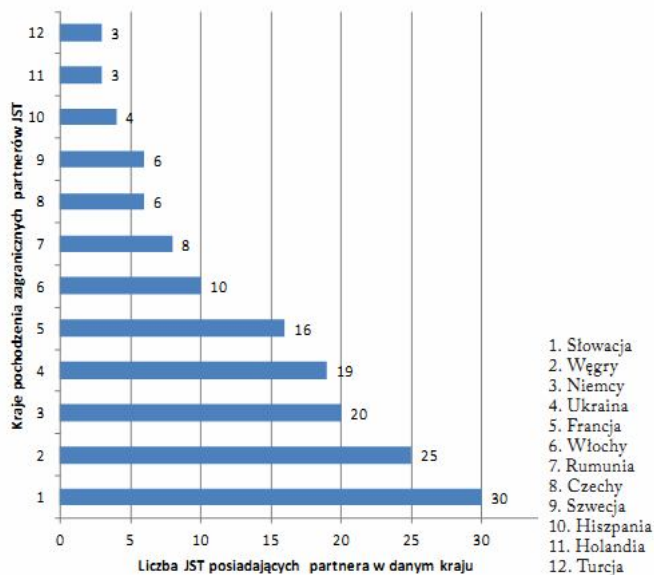


Wykres nr 4: Obszary międzynarodowej aktywności badanych gmin w latach 2010-2013

Biorąc pod uwagę liczbę krajów, z których pochodzą partnerzy zagraniczni badanych gmin, można wyróżnić:

- tylko 5 gmin, posiadających partnerów z więcej niż 5 krajów,
- 22 gminy posiadające partnerów z 3-4 krajów,
- 16 gmin współpracujących z partnerami z 2 krajów,
- 24 gminy współpracujące z partnerami z jednego kraju.

Zestawienie państw, z których pochodzą partnerzy małopolskich gmin przedstawia poniższy wykres:



Wykres 5 Kraje pochodzenia zagranicznych partnerów ankietowanych gmin

Jeśli chodzi o **formy aktywności międzynarodowej JST, które byłyby korzystne dla gminy, a nie są obecnie realizowane**, najwięcej gmin wskazało na **współpracę podmiotów gospodarczych (48 JST), partnerstwo projektowe (43 JST), udział w targach międzynarodowych i konkursach (33 JST) oraz posiadanie obcojęzycznej wersji witryny internetowej (31 JST)**. Jako dość istotne i pożądane uznano także **członkostwo w organizacji międzynarodowej lub sieci współpracy (25 JST)**.

Analiza danych zebranych w toku badania w ramach projektu *Akademia Samorządowej Współpracy Międzynarodowej – Oddolna dyplomacja ekonomiczna. Diagnoza potrzeb – Zalecenia – Szkolenia – Dobre praktyki* nasunęła następujące **wnioski natury ogólnej dotyczące współpracy międzynarodowej gmin w województwie małopolskim**:

- 1) **Gminy nie posiadają usystematyzowanej wizji dotyczącej współpracy międzynarodowej samorządów lokalnych oraz związanych z nią szans rozwojowych.** Brak jest jasno zdefiniowanych korzyści, jakie mogą wynikać z rozwoju kontaktów zagranicznych gminy, ale także i oczekiwań w zakresie uwarunkowań stymulujących aktywność międzynarodową JST.
- 2) **Kontakty zagraniczne gmin rzadko mają charakter planowy**, wpisany w szerszy kontekst działań strategicznych na rzecz rozwoju gminy. Realizowane są doraźnie, niemalże okazyjnie, w miarę pojawiających się możliwości, przy czym inicjatywa samych samorządów w dziedzinie rozwoju kontaktów zagranicznych JST jest raczej niewielka.
- 3) Bolączką samorządów jest **deficyt w zakresie mechanizmów wsparcia międzynarodowej współpracy JST** (zarówno jeśli chodzi o finansowe formy wsparcia takiej aktywności, jak i niefinansowe, w tym np. szkolenia, działalność doradczą, koordynację współpracy, promocja dobrych praktyk).
- 4) Widoczny jest **niewielki zakres interakcji między samorządami a Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz polskimi placówkami dyplomatycznymi**.
- 5) **Wymiar gospodarczy współpracy międzynarodowej samorządów pozostaje na marginesie aktywności zagranicznej JST** zarówno jeśli chodzi o działalność bieżącą, jak i planowaną w najbliższej przyszłości.

Widoczna jest **potrzeba wzmocnienia, zarówno w aspekcie finansowym jak i wizerunkowym, statusu JST jako lokalnego czynnika niezbędnego do właściwej realizacji priorytetów polityki zagranicznej państwa polskiego.** Konieczne jest dowartościowanie samorządów jako istotnych aktorów na arenie międzynarodowej zarówno w oczach pracowników samorządowych jak i lokalnego społeczeństwa. W tym celu istotne jest podjęcie działań na rzecz poprawy procesu komunikowania się resortu spraw zagranicznych z samorządami, stworzenie nowych kanałów komunikacji, także instytucjonalnych oraz społeczna kampania informacyjna dotycząca aktywności międzynarodowej samorządów. Istnieje **potrzeba dalszego podnoszenia kwalifikacji pracowników samorządowych i przedstawicieli władz lokalnych w zakresie planowania i definiowania celów współpracy międzynarodowej,** pozyskiwania źródeł finansowania tej współpracy, a także miękkich umiejętności poruszania się w innych obszarach kulturowych. Tylko gminy posiadające odpowiednio wykwalifikowaną, pewną swych umiejętności, kadrę oraz władze świadome znaczenia i korzyści płynących z aktywności międzynarodowej będą w stanie planowo i efektywnie działać na gruncie międzynarodowym.

Ważnym elementem działań na rzecz stymulowania aktywności międzynarodowej samorządów lokalnych powinno być wzmocnienie ekonomicznego wymiaru współpracy zagranicznej samorządów. Współpraca gospodarcza przynosi wymierne efekty, widoczne dla władz i społeczności lokalnych (w postaci np. nowych miejsc pracy w gminie dzięki pozyskaniu inwestorów zagranicznych), które pozytywnie wpłyną zarówno na rozwój gospodarczy gminy, jak i poprawę stosunku społeczności lokalnych do współpracy zagranicznej JST. W tym aspekcie inicjatywa winna należeć do władz gmin, które powinny jasno definiować kierunki współpracy i pożądaną efekty, informować o nich mieszkańców gminy, konsultować je ze społecznością lokalną, wprowadzić wątki dotyczące kontaktów gospodarczych z partnerami z zagranicy do dokumentów strategicznych gminy i zgodnie z planem je realizować.

Dr Anna Rychły-Mierzwa

Poglądy wyrażone w niniejszej publikacji są poglądami autorki i niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Ministerstwa Spraw Zagranicznych.